

- określenie kryteriów ustalania „interesu publicznego”;
2. ustanowić procedurę zatwierdzania tych wyłączeń przez Komisję, realizowaną z udziałem zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa.
- 5.8 Co się tyczy kwestii koordynacji i współpracy, należy wziąć pod uwagę kraje trzecie graniczące z UE przez morza i oceany — i to nie tylko sygnatariuszy umów międzynarodowych — aby zachęcić je do współpracy na rzecz uzyskania dobrych wyników środowiskowych.

Bruksela, 20 kwietnia 2006 r.

5.9 Na koniec, wniosek dotyczący dyrektywy zakłada, że udział zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa zostanie zapewniony za pośrednictwem obowiązujących systemów państwowych. Tymczasem funkcjonowanie tych systemów w wielu państwach budzi zastrzeżenia ze względu na brak przejrzystości lub opóźnienia w udzielaniu odpowiedzi na wnioski, w innych zaś przypadkach ze względu na niejednoznaczną rolę organizacji „zainteresowanych stron” itd. Dlatego Komisja powinna ustanowić funkcjonalną i skuteczną procedurę przyjmowania i rozpatrywania skarg wnoszonych przez zainteresowane strony i przedstawicieli ogółu społeczeństwa, która zagwarantuje społeczeństwu prawo do informacji, konsultacji i udziału. Dlatego, jak zaznaczono powyżej, należy zlikwidować możliwość stosowania w systemie zatwierdzania zasady *mutatis mutandis*.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie zarządzania przemianami w przemyśle w obszarach transgranicznych po rozszerzeniu Unii Europejskiej

(2006/C 185/05)

Dnia 20 lipca 2005 r. przyszła austriacka prezydencja Rady Unii Europejskiej, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie *zarządzania przemianami w przemyśle w obszarach transgranicznych po rozszerzeniu Unii Europejskiej*

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 22 marca 2006 r. Sprawozdawcą był Marian KRZAKLEWSKI.

Na 426. sesji plenarnej w dniach 20-21 kwietnia 2006 r. (posiedzenie z 21 kwietnia 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 69 do 2, przy 5 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

Część I: Podsumowanie wniosków i zaleceń EKES-u

Rząd Austrii zgłosił formalny wniosek, aby Komisja Konsultacyjna (CCMI) przygotowała rozpoznawczą opinię na temat: „Zmiany przemysłowe w rozszerzonej UE — perspektywy i skutki w regionach transgranicznych”.

Komitet uważa, że w okresie nowej prezydencji należy stworzyć wyodrębnioną i precyzyjną definicję tego, co oznacza „region” w transgranicznym i przemysłowym kontekście. Odrębnie należy odnieść się do regionów leżących na styku z krajami niebędącymi członkami UE i uwzględnić to, czy kraj sąsiadujący jest, czy nie jest państwem kandydującym.

Należy odpowiedzieć na pytanie, gdzie i jak przebiega linia oddzielająca efekty zmian przeprowadzonych w tych regionach w latach 90-ych i efekty zmian uzyskane w związku z akcesją nowych państw do UE, a także z jakim skutkiem były tam

stosowane instrumenty wspólnotowe przed akcesją i po akcesji oraz jakie były opóźnienia w stosowaniu polityk UE w tych regionach w stosunku do pozostałych.

Komitet stwierdza, że bardzo ważnym, a nawet decydującym czynnikiem wpływającym na prowadzenie i rozwój polityki przemysłowej w regionach transgranicznych w rozszerzonej Europie była w przeszłości i jest obecnie możliwość wykorzystania przez zainteresowane strony w tych obszarach środków z funduszy strukturalnych UE. Zwiększenie ich udziału w tych regionach jest bezwzględnie potrzebne. Nową szansą w tej dziedzinie jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Transgranicznej — EUWT. Komitet ze szczególną mocą podkreśla konieczność włączenia do grona tych, którzy tworzą EUWT, podmiotów gospodarczych i społecznych oraz innych

zainteresowanych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza instytucji szkoleniowych. Powstanie takich osób prawnych pomogłoby w zwiększeniu motywacji do współpracy transgranicznej i dałoby takim regionom większe poczucie podmiotowości i zachęte do harmonizowania przepisów.

Komitet uważa, że rozwój rynków pracy w tych regionach jest czynnikiem oddziałującym na przemiany w przemyśle, czego nie wolno bagatelizować. Obecnie pracownicy przemieszczający się z jednego kraju do drugiego wewnątrz UE nadal napotykać tymczasowe przeszkody proceduralne. Komitet nawołuje do tego, aby państwa członkowskie poważnie przeanalizowały, czy nie jest możliwe skrócenie okresów przejściowych. Decyzje takie wymagają odpowiedniego zaangażowania partnerów społecznych oraz konsultacji z nimi na wszelkich właściwych szczeblach. Wśród innych instrumentów oddziaływania na politykę przemysłową Komitet podkreśla znaczenie możliwego wprowadzenia Wspólnej Skonsolidowanej Bazy Podatku od Osób Prawnych (CCCTB).

Komitet w swojej opinii wielokrotnie podkreśla, że niezwykle ważna dla zarządzania polityką przemysłową w omawianych regionach jest rola dialogu społecznego i zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, zarówno w trakcie stosowania dynamicznych polityk przemysłowych, jak i w przewidywaniu problemów dotyczących wzajemnych stosunków między różnymi grupami narodowościowymi, etnicznymi i kulturowymi.

Część 2: Argumenty wspierające opinię

1. Wprowadzenie

1.1 Rząd Austrii, niedługo przed objęciem prezydencji w Unii Europejskiej, zgłosił formalny wniosek, aby Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemśle (CCMI) przygotowała rozpoznawczą opinię na temat: „Zmiany przemysłowe w rozszerzonej UE — perspektywy i skutki w regionach transgranicznych”. Opinia rozpoznawcza jest z definicji prezentowana przed podjęciem propozycji lub politycznej decyzji przez organ zarządzający UE.

1.2 Przejście do ekonomii rynkowej i przestawienie (transpozycja) rynku wewnętrznego oraz reguł konkurencyjności UE uruchomiło nową dynamikę w wielu regionach środkowej i wschodniej Europy. Wejście nowych krajów członkowskich do UE przyniosło w regionach granicznych większe zbliżenie, ożywiając w wielu przypadkach, dawne handlowe i „biznesowe” więzi. Jednakże ta nowa dynamika stworzyła także nowe problemy, związane przede wszystkim z rynkiem pracy, ukazując braki w infrastrukturze współpracujących ze sobą obszarów przygranicznych.

1.3 W celu bliższego przyjrzenia się zachodzącym zmianom przemysłowym w regionach transgranicznych rozszerzonej UE i uzyskania materiału do sporządzenia opinii, zorganizowane zostały przez CCMI oraz Europejskie Centrum Monitorowania Zmian (EMCC) „warsztaty” w dniach 17 i 18.10.2005 w Bratysławie na terenie regionu transgranicznego CENTROPE z

udziałem: członków CCMI, przedstawicieli partnerów społecznych z Austrii, Słowacji i Węgier oraz ekspertów.

2. Uwagi ogólne — przegląd sytuacji w regionach transgranicznych w rozszerzonej UE

2.1 W regionach granicznych, które stanowią w tej chwili w Europie około 40 % ogólnej powierzchni, żyje około 33 % ludności zamieszkującej UE ⁽¹⁾.

2.2 Od czasu podpisania traktatu EWWiS granice UE ulegają ciągłym zmianom. W perspektywie średnioterminowej nadal będą się one zmieniać. Ze względu na związane z tym procesy, UE musi na bieżąco aktualizować swą politykę w odniesieniu do regionów granicznych.

2.2.1 Regiony przygraniczne krajów kandydujących dzielące fizycznie granicę z UE nawiązują współpracę z sąsiednimi, bardziej zewnętrznymi regionami Unii jeszcze przed swym przystąpieniem do UE, na etapie dostosowywania swego ustawodawstwa i systemu społeczno-gospodarczego.

2.2.2 Szczególnym przypadkiem granicy była „żelazna kurtyna”. Duża część tej granicy leży obecnie wewnątrz granic UE-25. W 1989 r., 9 lat po rewolucji „Solidarności” z 1980 r., w chwili upadku muru berlińskiego, na obszarach leżących w pobliżu granicy dzielącej Europę i kraje dawnego bloku sowieckiego, szczególnie tych nazywanych „ziemią niczyją”, infrastruktura praktycznie nie istniała. Mimo znacznych postępów w usuwaniu skutków decyzji politycznych, które do tego doprowadziły, problem ten jest wciąż daleki od rozwiązania.

2.2.3 Innym szczególnym przypadkiem granicy UE jest Morze Śródziemne. Chociaż współpraca między UE a krajami leżącymi nad Morzem Śródziemnym istnieje już od wielu lat, ze względu na rozwój sytuacji międzynarodowej nie stanowiła ona ostatnio dla Europy jednego z głównych priorytetów.

2.3 Przed akcesją do UE nowych krajów, na ich terenach przygranicznych utworzono szereg związków transgranicznych (np. euroregionów) będących formą współpracy transgranicznej, realizowanej w wyniku porozumienia sąsiadujących ze sobą terenów przygranicznych. Nie wymagano, by funkcjonowanie euroregionów regulowały umowy międzyrządowe. Było to oparte na swobodzie decyzji ze strony instytucji samorządowych i innych zainteresowanych stron. Współpraca euroregionalna miała na celu wspólne rozwiązywanie problemów, niezależnie od granic politycznych, a także nawiązanie współpracy gospodarczej w dziedzinie komunikacji i działań proekologicznych.

2.4 Praktyczna realizacja współpracy międzyregionalnej UE, począwszy od lat 90-ych do dziś, odbywała się głównie w ramach kolejnych programów INTERREG. Niektórymi aspektami tej współpracy zajmował się też EKES, który sporządzał opinie dotyczące współpracy międzyregionalnej, bazując na doświadczeniach, między innymi, z obszarów Morza Śródziemnego oraz Morza Bałtyckiego ⁽²⁾ ⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ A. Zölner: wystąpienie na 216. posiedzeniu Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, 26.10.2004.

⁽²⁾ Dz.U. C 133 z 31.5.1995.

⁽³⁾ Dz.U. C 39 z 12.2.1996.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 39 z 12.2.1996.

2.4.1 Na podstawie tych prac EKES-u ustalono, że współpraca międzyregionalna promowana przez Wspólnotę może być zdefiniowana zgodnie z:

- a) typem obszaru celowego: region, duże miasta, lokalne jednostki podregionalne,
- b) kategoriami przestrzennymi: obszary przylegające lub nieprzylegające (współpraca transgraniczna lub transnarodowa),
- c) obszarami geograficznymi: kooperacja wewnątrz UE oraz pomiędzy regionami UE i sąsiadującymi z nimi regionami krajów niebędącymi członkami Wspólnoty,
- d) poziomami współpracy, takimi jak:
  - gromadzenie wspólnych doświadczeń, tworzenie sieci transferu know-how,
  - planowanie przestrzenne,
  - wspólne projekty pozyskiwania inwestycji w infrastrukturę i inne urządzenia.

2.4.2 Komitet w swoich opiniach dotyczących INTERREG stwierdza, że połączenia między różnymi kategoriami współpracy były w latach 90-ych raczej selektywne. Na przykład kooperacja funkcjonowała tylko na kilku z wymienionych poziomów i była ograniczona do pewnych kategorii przestrzennych i obszarów geograficznych.

2.4.3 Istotnym dorobkiem UE odnoszącym się do regionów transgranicznych na styku Francji, Belgii, Niemiec i Luksemburga, poddawanych intensywnym procesom restrukturyzacyjnym, było zastosowanie takich metod przemian, które przeciwdziałały wyludnieniu tych regionów i powstaniu na ich obszarze swoistych „pustyni poprzemysłowych”. Znaczący wpływ na taki efekt restrukturyzacji miały zasoby i środki traktatu EWWiS.

2.5 W tej chwili w Europie funkcjonuje około 180 związków transgranicznych. Większość z tych związków to instrumenty do niwelowania negatywnych skutków wynikających z funkcjonowania granicy. W obszarze nowych krajów członkowskich są 32 euroregiony. Widoczna jest zatem duża aktywność nowych członków UE, jeśli chodzi o poparcie idei współpracy transgranicznej.

2.6 W większości tych 32 obszarów transgranicznych dotyczących „nowych” i graniczących z nimi „starych” członków UE nie podejmowano do tej pory wspólnych inicjatyw dotyczących bezpośrednio polityki przemysłowej, chociaż wiele wspólnych przedsięwzięć pośrednio tej polityki dotyczy.

2.7 Nowe inicjatywy w zakresie polityki przemysłowej miały miejsce — z reguły — w tych regionach transgranicznych, które usytuowane są w pobliżu obszarów metropolitalnych (np. wewnątrz trójkąta: Wiedeń, Budapeszt, Bratysława) lub stanowią terytorium, na którym usytuowane są centra przemysłowe lub grupa dużych miast nieposiadających charakteru metropolii (region Katowice, Ostrava w obrębie granicy Republiki Czeskiej i Polski).

2.7.1 Interesującym nowym przykładem zmian przemysłowych jest region Friuli-Venezia Giulia, na granicy Włoch i Słowenii, w którym zaraz przed rozszerzeniem i zaraz po rozszerzeniu UE nastąpiło ożywienie w sektorach wytwórczych, a szczególnie w sektorze meblarskim.

3. Uwagi szczegółowe

3.1 Kluczowe cechy regionu transgranicznego w rozszerzonej UE.

3.1.1 Cechy regionu transgranicznego z rozwijającą się polityką przemysłową pokazane w tej opinii zostały głównie zidentyfikowane na podstawie obserwacji regionu CENTROPE⁽⁵⁾.

3.1.1.1 Region ten obejmuje obszary położone na terytorium trzech nowych państw członkowskich i jednego spośród starej Piętnastki (austriackie kraje związkowe: Wiedeń, Dolna Austria i Burgenland; czeski kraj południowomorawski, kraje bratysławski i trnawski na Słowacji oraz hrabstwa Győr-Moson-Sopron i Vas na Węgrzech). Cały region łączy w sobie obszary borykające się z problemami typowymi dla regionów peryferyjnych oraz sąsiadujących z nimi dynamicznych gospodarczo centralnych obszarów miejskich.

3.1.1.2 W latach 90-tych region ten był poddany intensywnej restrukturyzacji i w ślad za nią, w niektórych jego częściach, przyszyły inwestycje. Doprowadziło to również do przesunięć na rynku pracy, w ramach których znaczna liczba pracowników, zwłaszcza starszych, odeszła z rynku, a później równoległe z inwestycjami — niekoniecznie w tych samych miejscach — pojawił się popyt na siłę roboczą.

3.1.1.3 „Rozszerzenie UE w czworokącie Austria, Czechy, Słowacja i Węgry połączyło różnorodne regionalne rynki pracy, których integracja stanowi wyzwanie. Delokalizacja zakładów pracy i przenoszenie się siły roboczej do miast oraz niedostateczna infrastruktura (transportowa) nadal obciążają strukturę rynku pracy, podobnie jak wyraźna przepaść między płacami w Austrii i nowych państwach członkowskich oraz prognozowany niedobór wykwalifikowanego personelu”.

3.1.1.4 Pojawiły się oznaki powstawania transgranicznych sieci produkcyjnych. Przyczynił się do tego rozwój infrastruktury transportowej wymagający istotnych inwestycji. To spowodowało zapełnienie istniejących luk i ponowne zszycie zerwanych wcześniej więzi.

3.1.2 Kluczowym stymulatorem zmian przemysłowych w tych regionach były i są inwestycje zagraniczne oraz krajowe, także te z kategorii średnich i małych przedsiębiorstw. W tych krajach, w których przed akcesją tworzono tzw. specjalne strefy ekonomiczne lub strefy przemysłowe, większość inwestycji „przyciągnęły” te strefy, których usytuowanie rzadko pokrywało się z obszarem regionu transgranicznego (patrz: opinia EKES-u CCMI/025), dlatego też, jak dotąd, liczba regionów granicznych, w których rozwija się nowa polityka przemysłowa, jest niewielka.

⁽⁵⁾ Wspólne warsztaty CCMI-EMCC, Bratysława, 17–18.10.2005, prezentacje Roberta Pedersiniego, Kláry Fóti i innych.

3.1.2.1 Głównymi motorami wzrostu było inwestowanie typu „brown-field” (w infrastrukturę już istniejącą) i „green-field” (w nową infrastrukturę) oraz translokacja firm. Bodźcami do tych inwestycji było, między innymi, zidentyfikowanie nowych rynków, różnice w opodatkowaniu przedsiębiorstw, znaczne różnice w uposażeniu pracowników oraz pomoc publiczna. Czynniki te wsparły procesy restrukturyzacji i przyczyniły się do wzrostu ekonomicznego.

3.1.2.2 Pomogły one wyszukać wysoko i średnio wykwalifikowanych pracowników i doprowadziły do obniżenia kosztów pracy oraz kosztów pozapracowniczych. Znaczenie zwiększył się popyt na operatorów maszyn, monterów, techników obróbki mechanicznej, spawaczy, inżynierów mechaników i specjalistów informatyków, co zresztą jest coraz bardziej widoczne w sektorach wytwórczych całej UE.

3.1.2.3 W efekcie działania te podniosły umiejętności zarządzania, uruchomiły politykę gospodarowania zasobami ludzkimi i poprawiły funkcjonowanie stosunków przemysłowych. Pozwoliły również pozyskać zasoby finansowe dla inwestycji i doprowadzić do połączenia z rynkami zaopatrzeniowców i klientów.

3.1.2.4 W inwestowaniu uczestniczyły nie tylko wielkie firmy z UE, ale także małe i średnie przedsiębiorstwa oraz firmy spoza UE. Firmy te „klasteryzowały” (grupowały) inwestycje, stosowały „pomnażanie” (multiplikację) firm, tworzyły połączenia z lokalnymi przedsiębiorstwami i więzi z firmami rodzinnymi oraz filiami zagranicznymi.

3.1.3 Analiza cech strukturalnych zmian przemysłowych w badanych regionach transgranicznych pokazuje, że stosuje się tam generalnie metodę „krok po kroku”.

3.1.3.1 W pierwszym kroku podejmowano produkcję wytwórczą opartą na intensywnej pracy pracowników o raczej niskich umiejętnościach, zaś w następnym kroku sięgano po lepiej wykształconych pracowników i lepsze usługi. Jeżeli pierwszy krok był udany, następowało przejście do realizacji kilku przypadków „przeniesień” na zewnątrz firmy — ale w obszarze regionu — w celu obniżenia kosztów pracy.

3.1.3.2 Istotne znaczenie dla kwestii strukturalnych towarzyszących tym zmianom przemysłowym miały dwukierunkowe połączenia strukturalne: w górę (zagranica w ramach regionu i dalej poza region) i w dół (w obszarze lokalnym), stosowane w celu uzyskania korzyści w obszarze konkurencyjności w sieci lub na terytorium regionu.

3.1.3.3 Stosowane też były metody obarczone wyższym ryzykiem (na zasadzie „kuli śnieżnej”), które — jak się okazuje — tworzyły mocniejsze więzi. Powstające w efekcie tego procesu „enklawy” rozrastającej się firmy charakteryzowały się zdolnością do łatwiejszego „przeszczepiania” na następne nowe przedsiębiorstwa.

3.1.3.4 Coraz częściej obserwowanym zjawiskiem w regionach transgranicznych, także w nowych krajach UE, jest tworzenie nowych filii lub oddziałów firm przez dynamicznych inwestorów przechodzących do drugiego etapu rozwoju w regionie. Obserwuje się także stymulowanie polityki przemysłowej w takich regionach poprzez działające w układzie transgranicznym sieci firm, często międzynarodowych, prowadzących na przykład transgraniczne interaktywne zarządzanie zasobami ludzkimi.

3.2 Czynniki wzrostu i integracji towarzyszące zmianom przemysłowym w regionach transgranicznych.

3.2.1 W polityce przemysłowej jest to stosowanie bezpośrednich bodźców i zachęt oraz wprowadzenie asymetrii pomiędzy firmami. Więcej problemów przy stosowaniu tej asymetrii mają te firmy, które włączają do sieci małe i średnie przedsiębiorstwa.

3.2.1.1 Jak opisuje R. Pedersini w swojej prezentacji (patrz: ref. 4), w niedalekiej przyszłości może zostać zastosowane skracanie okresu funkcjonowania firmy do średniego horyzontu czasowego, co będzie niewątpliwie źródłem reperkusji społecznych i powinno odbywać się z zastosowaniem odpowiednich mechanizmów zabezpieczających ustalonych w drodze dialogu społecznego i gospodarczego.

3.2.2 Wielkiej wagi wyzwaniem dla rozwoju całej UE oraz przyszłości polityki przemysłowej w całym jej obszarze, a szczególnie w regionach transgranicznych, są różnice w opodatkowaniu przedsiębiorstw, zwłaszcza w dziedzinie podatku od osób prawnych ⁽⁶⁾.

3.2.2.1 Niezwykle ważne jest rozstrzygnięcie, czy podatek od osób prawnych powinien podlegać harmonizacji i jak powinna być zdefiniowana podstawa opodatkowania: czy według miejsca siedziby głównej (Home State Taxation — HST), czy według wspólnej podstawy opodatkowania (Common Corporate Consolidated Tax Base — CCCTB)?

3.2.2.2 System HST eliminuje stosowanie w regionach transgranicznych wewnątrz UE kilku regulacji prawnych do ustalenia dochodu podatkowego. Liczniejsze są jednak zagrożenia ⁽⁷⁾.

3.2.2.3 Skorzystanie z opcji CCCTB będzie skutkowało tym, że wszyscy przedsiębiorcy funkcjonujący transgranicznie będą stosować jednolite zasady ustalenia dochodów do opodatkowania ⁽⁸⁾, niezależnie od tego, w którym kraju mają swoją siedzibę główną. Ponadto CCCTB nie wymaga zmiany dotychczasowych krajowych przepisów, lecz jedynie zgody na ustanowienie nowych, dodatkowych, ogólnounijnych przepisów dla przedsiębiorców prowadzących działalność w kilku państwach.

⁽⁶⁾ COM(2005)532.

⁽⁷⁾ Rafał Lipniewicz: „Jeden system dla wszystkich przedsiębiorców”, „Rzeczpospolita”, 27.07.04, nr 174.

⁽⁸⁾ Jak wyżej.

3.2.2.4 Pewnym mankamentem CCCTB jest ryzyko, że dwóch przedsiębiorców z danego kraju o zbliżonych potencjalach i udziale w rynku krajowym będzie ustalać swój dochód do opodatkowania na różnych zasadach.

3.2.3 Jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na rozwój polityki przemysłowej w omawianych regionach jest zarówno aktualny stan, jak i tempo rozwoju infrastruktury transportowej wewnątrz regionu i na jego „korytarzach wejściowych”. Dlatego oprócz intensywnego inwestowania w budowanie i modernizację sieci transportowej regionu potrzebne jest tworzenie wspólnych przedsięwzięć transportowych i ich nowoczesne zarządzanie wykorzystujące innowacje i badania naukowe.

4. Podsumowanie i wnioski końcowe

4.1 Koncepcja regionów transgranicznych cechujących się funkcjonującą w ich obszarze nową polityką przemysłową jest istotnie złożona, zarówno w sensie ogólnym, jak i w odniesieniu do konkretnych przypadków i lokalizacji. Dlatego Komitet uważa, że w okresie nowej prezydencji należy stworzyć wyodrębnioną i precyzyjną definicję tego, co oznacza „region” w transgranicznym i przemysłowym kontekście. W definicji tej odrębnie należy odnieść się do regionów leżących na styku z krajami niebędącymi członkami UE i uwzględnić to, czy kraj sąsiadujący jest, czy nie jest państwem kandydującym.

4.1.1 W szczególności w odniesieniu do takich regionów funkcjonujących zarówno wewnątrz obszaru obejmującego nowe kraje członkowskie, jak i na ich styku z krajami „starej” UE należy odpowiedzieć na pytanie, gdzie i jak przechodzi linia oddzielająca efekty zmian przeprowadzonych w tych regionach w latach 90-tych i efekty zmian uzyskane w związku z akcesją do UE, a także z jakim skutkiem były tam stosowane instrumenty wspólnotowe przed akcesją i po akcesji.

4.1.2 Prace nowej prezydencji we współpracy z EKES-em powinny odpowiedzieć również na następujące pytania:

- Czy w odniesieniu do regionów transgranicznych stosowane tam instrumenty wspólnotowe, pośrednie i bezpośrednie, nie są opóźnione w odniesieniu do potrzeb tych regionów i tym samym całej Unii?
- Jak optymalnie wykorzystać obserwowaną harmonię między pracodawcami i związkami zawodowymi, która wydaje się charakteryzować wiele „przedsięwzięć biznesowych” w rejonach transgranicznych?
- Co można uczynić dla skompensowania zagrożenia możliwą w niedalekiej przyszłości podwójną delokalizacją z regionu transgranicznego do krajów na wschodzie Europy i w końcu do Azji?
- Czy mając na uwadze przeciwdziałanie skutkom opóźnień w wielu regionach transgranicznych (zarówno o podłożu

historycznym, jak i wynikających z nienadążania przez polityki UE za potrzebami tych regionów), nie należałoby, właśnie w tych regionach, wprowadzić z wyprzedzeniem pewnych planowanych instrumentów unijnych, traktując to jako praktyczną weryfikację tych polityk oraz jako rozwiązanie pilotażowe?

4.2 W związku z charakterystycznym dla regionów transgranicznych rozszerzonej UE podejściem cechującym się:

- dążeniem do minimalizacji kosztów pracy,
- praktyką dynamicznego przenoszenia firm,
- próbami skracania planowanego okresu funkcjonowania firm do tzw. średniego horyzontu czasowego,
- dynamicznymi zmianami w strukturze zatrudnienia będącymi skutkami stosowania metody „kolejnych kroków”,

EKES uważa za sprawę wielkiej wagi zagwarantowanie spójności społecznej oraz uniknięcie konkurencji prowadzącej do zaniżania norm z zakresu prawa pracy oraz norm społecznych. Dlatego konieczne jest, aby procesy te odbywały się z zastosowaniem instrumentów z obszaru nowoczesnych i utrwalonych w UE stosunków przemysłowych, a szczególnie dialogu społecznego czy dialogu przedstawicieli zainteresowanych stron (stakeholders dialogue).

4.2.1 W sytuacji charakterystycznych dla regionów transgranicznych trudności na rynku pracy będących skutkiem historycznych zaniedbań, procesów restrukturyzacyjnych oraz dynamicznych zmian spowodowanych stosowaniem specyficznej polityki przemysłowej w tych regionach, EKES proponuje, aby w takich przypadkach, jako motywację do zatrudnienia i podnoszenia kwalifikacji, wykorzystać okresowo często stosowane wcześniej w UE mechanizmy promocji zatrudnienia, polegające na subwencjonowaniu tych przedsiębiorstw, które utworzyły trwałe miejsca pracy.

4.2.2 Takie podejście powinno być podejmowane przy zastosowaniu formalnych zabezpieczeń uniemożliwiających nadużycia w stosunku do funduszy publicznych i gwarantujących, że utworzone w ten sposób miejsca pracy są bezsprzecznie nowe i mają trwały charakter. Techniki takich zabezpieczeń w odniesieniu do zamówień publicznych omawiane były w rewizji dyrektyw UE dotyczących zamówień publicznych.

4.2.3 W szczególności, możliwości korzystania z pomocy publicznej czy z subwencji w ramach funduszy strukturalnych nie powinny mieć te przedsiębiorstwa, które po uzyskaniu wsparcia finansowego dokonały przeniesienia miejsc pracy lub w następstwie przeprowadzonej delokalizacji dokonały zwolnień pracowników w pierwotnym miejscu zatrudnienia z naruszeniem przepisów prawa krajowego i międzynarodowego.

4.3 Komitet stwierdza, że bardzo ważnym, a nawet decydującym czynnikiem wpływającym na prowadzenie i rozwój polityki przemysłowej w regionach transgranicznych w rozszerzonej Europie była w przeszłości i jest obecnie możliwość wykorzystania przez zainteresowane strony w tych regionach środków z funduszy strukturalnych UE. Zwiększenie udziału funduszy strukturalnych w tych regionach jest bezwzględnie potrzebne zarówno w celu złagodzenia przebiegu intensywnych procesów przejściowych, jak i dostosowania się do dynamicznego charakteru stosowanych tam polityk.

4.3.1 Na tej podstawie Komitet, nawiązując do swojej opinii ⁽⁹⁾ dotyczącej rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Transgranicznej — EUWT, ze szczególną mocą podkreśla konieczność rozszerzenia tych zapisów rozporządzenia, które dotyczą celu i składu EUWT, o zapis: „oraz podmiotów gospodarczych i społecznych i innych zainteresowanych organizacji społeczeństwa obywatelskiego”.

4.3.1.1 Osoby prawne tworzone zarówno w ramach EUWT, jak i w ramach innych funduszy strukturalnych powinny być odpowiedzialne za koordynowanie różnych strumieni finansowych, zapewniających przygotowanie i wykonanie projektu funduszowego wspierającego politykę przemysłową w regionie, które to środki byłyby dostępne dla przedstawicieli różnych zainteresowanych stron w regionach. Powstawanie takich osób prawnych mogłoby pomóc w zwiększeniu motywacji do transgranicznej współpracy i dałoby takim regionom większe poczucie podmiotowości i stanowiłoby większą zachętę do harmonizowania ich przepisów.

4.3.2 W tworzeniu, a później wdrażaniu, projektów zasila-nych z funduszy strukturalnych należy wykorzystać możliwość łączenia środków publicznych ze środkami prywatnymi

pochożącymi od inwestorów, bez kwalifikowania udziału publicznego jako pomocy niedopuszczalnej. Kryterium nie stanowiłby zysk podmiotu gospodarczego, ale zysk dla regionu — miejsca pracy, rozwój infrastruktury, a także wydajność gospodarki.

4.4 Komitet jest zdania, iż rozwój rynków pracy we wskazanych regionach stanowi czynnik przemian przemysłowych, którego nie należy niedoceniać. Obecnie wciąż istnieją tymczasowe przeszkody dla pracowników pod względem mobilności transgranicznej na terenie UE. Komitet wzywa państwa członkowskie do poważnego przeanalizowania możliwości wcześniejszego zniesienia okresów przejściowych. Do tego niezbędny jest odpowiedni udział partnerów społecznych i konsultacja z nimi na wszystkich odpowiednich szczeblach.

4.4.1 Zachęcając do stworzenia warunków dla większej mobilności pracowników w regionach transgranicznych, nie należy zapominać o możliwych napięciach na tle narodowości i pochodzenia etnicznego. Specyfika i doświadczenie regionów, w których od dawna przenikały się różne kultury i narodowości, powinny pozwolić na skuteczniejsze niż w innych przypadkach łagodzenie i rozwiązywanie tych trudnych kwestii. Niezwykle ważna jest rola dialogu społecznego i zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w przewyższanie problemów dotyczących wzajemnych stosunków między różnymi grupami narodowościowymi, etnicznymi i kulturowymi ⁽¹⁰⁾.

4.5 Działaniom związanym z dynamicznymi zmianami strukturalnymi w regionach transgranicznych powinny towarzyszyć przedsięwzięcia eksperckie i pomiarowe oraz badania naukowe, podejmowane pod auspicjami kolejnych prezydentów UE, ponieważ spontaniczne inicjatywy mogą okazać się już nieskuteczne, a nawet destabilizujące.

Bruksela, 21 kwietnia 2006 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

⁽⁹⁾ Dz.U. C 234 z 22.9.2005.

⁽¹⁰⁾ Europejska Fundacja Poprawy Warunków Życia i Pracy, Sprawozdanie o regionalnym kapitale społecznym w Europie, 2005.

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty:

Punkt 3.2.2.1

Niezwykle ważne jest rozstrzygnięcie, czy podatek od osób prawnych powinien podlegać harmonizacji i jak powinna być zdefiniowana podstawa opodatkowania: czy według miejsca siedziby głównej (~~Home State Taxation — HST~~), czy według wspólnej podstawy opodatkowania (~~Common Corporate Consolidated Tax Base — CCCTB~~)?

Punkt 3.2.2.2

Skreślić

Punkt 3.2.2.3

Skreślić

Punkt 3.2.2.4

Skreślić

Uzasadnienie

Dyskusja nad możliwymi rozwiązaniami z zakresu polityki fiskalnej nie ma tym tekście istotnego znaczenia. Nie jest to także zadaniem opinii.

Wynik głosowania:

Za: 20

Przeciw: 50

Wstrzymało się: 3
